

Εικονογραφημένο Λεξικό

Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού

Το Πρώτο μου Λεξικό

Τόμος 4ος

(Δ,δ – Ε,ε (-εμφανίζω))

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

**Αγγελική Ευθυμίου, Λέκτ. Δημοκρί-
τειου Παν. Θράκης
Ηλίας Δήμος, Εκπαιδευτικός Π.Ε.
Μαρία Μητσιάκη, Φιλόλογος
Ιουλία Αντύπα, Λεξικογράφος**

ΚΡΙΤΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

**Α. Ν. Συμεωνίδου-Χριστίδου,
Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Κωνσταντίνος Παπανδρέου,
Σχολικός Σύμβουλος
Εμμανουήλ Χαρίτος,
Εκπαιδευτικός Π.Ε.**

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

**Λήδα Βαρβαρούση, Εικονογράφος
– Σκιτσογράφος**

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Ελένη Λεοντσίνη, Φιλόλογος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Πέτρος Μπερερής, Σύμβουλος του
Παιδαγ. Ινστιτούτου

Χρήστος Παπαρίζος, Σύμβουλος
του Παιδαγωγ. Ινστιτ.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ
Dr Αρετή Καραθανάση-
Κατσαούνου, Μόνιμη Πάρεδρος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΕΞΩΦΥΛΛΟ
Αγγέλικα Κοροβέση, ζωγράφος

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

**ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ**
Ομάδα εργασίας για το Ινστιτούτο
Εκπαιδευτικής
Πολιτικής

**Προσαρμογή: Παναγιώτα Δούρου,
Εκπαιδευτικός**
**Επιμέλεια: Άννα Μπακάλη,
Εκπαιδευτικός**

Επιστημονικός υπεύθυνος:
Βασίλης Κουρμπέτης,
Σύμβουλος Α΄ του Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ

Υπεύθυνη του έργου: Μαρία
Γελαστοπούλου, Μ.Εδ. Ειδικής
Αγωγής

Τεχνική υποστήριξη: Κωνσταντίνος
Γκυρτής, Δρ. Πληροφορικής

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**Αγγελική Ευθυμίου Ηλίας Δήμος
Μαρία Μητσιάκη Ιουλία Αντύπα**

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ**

**Εικονογραφημένο Λεξικό
Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού**

Το Πρώτο μου Λεξικό

**Τόμος 4ος
(Δ,δ – Ε,ε (-εμφανίζω))**

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια
2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων εκ-
παιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Δημήτριος Βλάχος

Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ

**Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστι-
τούτου**

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων
βιβλίων και παραγωγή υποστηρι-
κτικού εκπαιδευτικού υλικού με βά-
ση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δη-
μοτικό και το Νηπιαγωγείο»**

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Τύπας

Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστι-

τούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός

Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Οικονόμου

Σύμβουλος του Παιδαγωγικού

Ινστιτούτου

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75%
από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό
Ταμείο και 25% από εθνικούς
πόρους.**

Προέλευση Χάρτη της Ελλάδας

**«Γνωρίζω την Ελλάδα» Γεωγραφί-
α Ε΄ Δημοτικού, Οργανισμός Εκδό-
σεως Διδακτικών Βιβλίων, Έκδοση
Δ΄, Αθήνα 2005**

δαγκάνα ----- δαγκώνω

Δ δ

δαγκάνα [η] ουσιαστικό
(δαγκάνες) → αστακός, κάβου-
ρας

δαγκώνω, δαγκώνομαι ρήμα
(δάγκωσα, θα δαγκώσω)

☑ Όταν δαγκώνεις κάτι που
τρώγεται, το πιάνεις δυνατά με
τα δόντια και το κόβεις.

✓ Όταν ένα ζώο σε δαγκώνει,
σε πληγώνει με τα δόντια του.

✓ Όταν δαγκώνεις το μολύβι
ή το στιλό σου, το κρατάς ανά-
μεσα στα δόντια σου και το

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δαγκώνω ----- δάκρυ

σφίγγεις χωρίς όμως να το κόβεις. ♦ Το δάγκωμα του σκύλου είναι η πληγή που μας κάνει ο σκύλος, όταν μας δαγκώσει δυνατά με τα δόντια του.

♪ δα-γκώ-νω

Ο σκύλος δάγκωσε το κόκαλο.

δάκρυ [το] ουσιαστικό (δάκρυα)

☑ Τα δάκρυα είναι σταγόνες που τρέχουν από τα μάτια σου κάθε φορά που κλαις. ♦ Όταν δακρύζεις, είσαι λυπημένος και

δάκρυ-----δανείζω

από τα μάτια σου τρέχουν δά-
κρυα. 🎵 δά-κρυ

δακρύζω ρήμα (δάκρυσα, θα
δακρύσω) → δάκρυ

δανείζω, δανείζομαι ρήμα
(δάνεισα, θα δανείσω)

✓ Όταν δανείζεις κάτι σε κά-
ποιον, του δίνεις κάτι δικό σου
με την υπόσχεση να σου το δώ-
σει πίσω ύστερα από λίγο και-
ρό. ✍️ Ο Νίκος δάνεισε το στι-
λό του στον Κώστα, επειδή εκεί-
νος ξέχασε το δικό του.

✓ Όταν δανείζεσαι κάτι από κά-
ποιον, παίρνεις κάτι και υπό-
σχεται να το επιστρέψεις.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - δανείζω ----- δαντέλα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

◇ Όταν κάτι είναι δανεικό, δεν είναι δικό σου αλλά το έχεις πάρει από κάποιον άλλο και θα του το επιστρέψεις ύστερα από λίγο. Αν ζεις με δανεικά, παίρνεις χρήματα από άλλους με την υπόσχεση ότι θα τα επιστρέψεις. 🎵 δα-νεί-ζω

δαντέλα [η] ουσιαστικό
(δαντέλες)

☑ Η δαντέλα είναι ένα λεπτό όμορφο πλεχτό με τρύπες, φτιαγμένο από κλωστές μεταξιού ή βαμβακιού. Δαντέλα είναι και το λεπτό κεντημένο ύφασμα που έχουν οι νυχτικιές, οι μπλούζες, οι φούστες, τα φορέματα και τα

δαντέλα ----- δάσκαλος -

- πουκάμισα.

♪ δα-ντέ-λα

δάπεδο [το] ουσιαστικό
(δάπεδα)

☑ Όταν περπατάς στο δάπεδο,
περπατάς στο πάτωμα. ✎ Η Α-
θηνά έστρωσε ένα χρωματιστό
χαλί στο δάπεδο του δωματίου
της. ♫ δά-πε-δο

δάσκαλος [ο], **δασκάλα** [η] ου-
σιαστικό (δάσκαλοι, δασκάλες)

☑ Ένας δάσκαλος βοηθά τους

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δάσκαλος----- δάσος

ανθρώπους να μάθουν κάτι ή τους δείχνει πώς να κάνουν κάτι. ✍️ Η Αλίκη πηγαίνει σε δά-

σκαλο χορού για να μάθει να χορεύει. ✓ Η δασκάλα μαθαίνει στα παιδιά του δημοτικού σχολείου πώς να διαβάζουν και να γράφουν.

🎵 δά-σκα-λος ✍️ 'στο σχολείο'

δάσος [το] ουσιαστικό (δάση)

☑️ Το δάσος είναι ένα μεγάλο μέρος με πολλά δέντρα που μεγαλώνουν μαζί το ένα κοντά στο άλλο.

🎵 δά-σος

δάχτυλο -----δειλός

δάχτυλο και **δάκτυλο** [το]
ουσιαστικό (δάχτυλα)

☑ Τα χέρια και τα πόδια μας
καταλήγουν σε πέντε δάχτυλα

🎵 δά-χτυ-λο ‘

✍ το σώμα μας’

δαχτυλίδι [το] ουσιαστικό (δα-
χτυλίδια)

☑ Το δαχτυλίδι μοιάζει με αση-
μένιο ή χρυσό κύκλο και το φο-
ράμε στο δάχτυλο.

🎵 δα-χτυ-λί-δι **Δες κόσμημα**

δειλία [η] ουσιαστικό → δειλός

δειλός, δειλή, δειλό επίθετο
(δειλοί, δειλές, δειλά)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - δειλός ----- δείχνω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

☑ Αν είσαι δειλός, αποφεύγεις κάτι δύσκολο, επικίνδυνο ή κουραστικό, επειδή φοβάσαι.

✍ Ο Κώστας είναι δειλός και φοβάται να πάει στον οδοντίατρο.

● θαρραλέος, γενναίος ♦ Όταν ανοίγεις δειλά την πόρτα, διστάζεις προτού την ανοίξεις. Όταν κάποιος είναι δειλός, όλα τα κάνει με δειλία. 🎵 δει-λός

δείπνο [το] ουσιαστικό (δείπνα)

☑ Το δείπνο είναι το τελευταίο γεύμα της μέρας. 🎵 δεί-πνο

δείχνω, δείχνομαι ρήμα (έδειξα, θα δείξω) ☑ Όταν δείχνεις κάπου, σηκώνεις το δάχτυλό σου

προς τα εκεί που θέλεις να δουν
δουν οι άλλοι. Ο Κώστας έ-
δειξε με το δάχτυλό του ένα σπί-
τι που είχε καεί στη γειτονιά του.

✓ Όταν δείχνεις κάτι σε κάποι-
ον, τον αφήνεις να το δει.

 Ο Κώστας ήταν πολύ χαρούμε-
νος με το καινούριο του ρολόι κι
όλο το έδειχνε στην Αθηνά.

✓ Όταν δείχνεις σε κάποιον
πώς να κάνει κάτι, το κάνεις εσύ
για σε δει και να το μάθει κι εκεί-
νος. Η κυρία Μαργαρίτα έ-
δειξε στην Αθηνά πώς να μαγει-
ρεύει μακαρόνια.

◇ Οι δείκτες του ρολογιού δεί-
χνουν την ώρα.

🎵 δεί-χνω

- δελφίνι -----δέμα

δελφίνι [το] ουσιαστικό (δελφίνια) Τα δελφίνια είναι μεγάλα, έξυπνα και ήμερα ζώα της θάλασσας με μυτερή μουσούδα και σώμα ψαριού.

✓ Όταν κάποιος κολυμπάει σαν δελφίνι, είναι πολύ καλός κολυμβητής.

✓ Το ιπτάμενο δελφίνι είναι ένα πολύ γρήγορο πλοίο.

🎵 δελ-φί-νι 'η θάλασσα'

δέμα [το] ουσιαστικό (δέματα)

 Όταν φτιάχνεις ένα δέμα, τυλίγεις κάτι μέσα σ' ένα χαρτί και το δένεις.

 Ο ταχυδρόμος κρατούσε τρία μεγάλα δέματα για την Αθηνά.

δέμα ----- δέντρο

Της τα είχε στείλει η Αλίκη από την Κρήτη. 🎵 δέ-μα

δέντρο [το] ουσιαστικό
(δέντρα)

☑ Το δέντρο είναι ένα ψηλό φυτό με ξύλινο κορμό, κλαδιά και φύλλα.

✓ Το χριστουγεννιάτικο δέντρο είναι ένα αληθινό ή ψεύτικο έλατο που το στολίζουμε τα Χριστούγεννα με πολύχρωμες μπάλες και φωτάκια.

🎵 δέ-ντρο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δένω ----- δεξιός

δένω, δένομαι ρήμα (έδεσα, θα δέσω)

☑ Όταν δένεις κάτι, περνάς γύρω του σκοινί και κάνεις κόμπο ή φιόγκο.

✍ Ο Κώστας έσκυψε να δέσει τα κορδόνια του.

✓ Όταν δένεις κάποιον, περνάς σκοινί γύρω του και το τραβάς σφιχτά.

✓ Όταν δένεις ένα τραύμα, το φροντίζεις και περνάς γύρω του επίδεσμο. **δέσιμο** δέ-νω

δεξιός, δεξιά, δεξιό και **δεξής, δεξιά, δεξί** επίθετο (δεξιοί, δεξιές, δεξιά)

☑ Δεξιός είναι αυτός που βρί-

δεξιός----- δέρμα

σκεται αντίθετα από το μέρος της καρδιάς. Η Κοκκινοσκουφίτσα κρατούσε στο δεξί της χέρι ένα καλάθι. ● αριστερός
◇ Όταν κάτι βρίσκεται δεξιά, βρίσκεται στη δεξιά πλευρά.
● αριστερά δε-ξι-ός

δέρμα [το] ουσιαστικό
(δέρματα)

☑ Το δέρμα είναι αυτό που καλύπτει όλο το σώμα των ανθρώπων και των ζώων. Είναι το εξωτερικό μέρος του σώματός τους. Οι Κινέζοι έχουν κίτρινο δέρμα, ενώ οι Ινδιάνοι κόκκινο. ✓ Από το δέρμα των ζώων φτιάχνουμε ρούχα, παπούτσια

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- -δέρμα ----- δεσποινίδα

και τσάντες. ○ πετσί ◇ Όταν
κάτι είναι **δερμάτινο**, είναι φτια-
γμένο από το δέρμα ενός ζώου.
Δερμάτινα είναι τα μπουφάν, τα
παπούτσια, οι ζώνες, τα γάντια
και οι τσάντες. 🎵 δέρ-μα

δέρνω, δέρνομαι ρήμα (έδειρα,
θα δείρω)

☑ Όταν δέρνω κάποιον, τον χτυ-
πάω ξανά και ξανά για να πονέ-
σει. ✍ Κάποιος έδειρε το σκύλο
του κυρίου Μιχάλη, επειδή γάβγι-
ζε πολύ. Ο κύριος Μιχάλης ήταν
πολύ θυμωμένος. ○ χτυπάω
🎵 δέρ-νω

δεσποινίδα και **δεσποινίς** [η]

δεσποινίδα ----- δέχομαι

ουσιαστικό (δεσποινίδες)

☑ Η δεσποινίδα είναι μία νέα κοπέλα που δεν έχει παντρευτεί ακόμη. ✍ Η Αλίκη είναι μία μικρή δεσποινίδα. 🎵 δε-σποι-νί-δα

δέχομαι ρήμα (δέχτηκα, θα δεχτώ)

☑ Όταν δέχεσαι κάτι, παίρνεις κάτι που σου δίνουν. ✍ Ο θείος Σταμάτης δέχτηκε πολλά δώρα στη γιορτή του.

✓ Όταν δέχεσαι να κάνεις κάτι, συμφωνείς ή λες ναι. ✍ Η Χιονάτη δέχτηκε την πρόταση γάμου που της έκανε ο πρίγκιπας.

● αρνούμαι 🎵 δέ-χο-μια

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

--δηλητηριάζω ----- δηλητήριο

δηλητηριάζω, δηλητηριάζομαι
ρήμα (δηλητηρίασα, θα δηλη-
τηριάσω) → δηλητήριο

δηλητήριο [το] ουσιαστικό (δη-
λητήριο) ☒ Το δηλητήριο είναι
κάτι επικίνδυνο που αν το κατά-
πιούμε, μας κάνει κακό ή μας
σκοτώνει.

 Το φίδι και η αράχνη ρίχνουν
το δηλητήριό τους, όταν σε τσι-
μπήσουν. Το μανιτάρι είναι ένα
φυτό που μπορεί να έχει δηλητή-
ριο. ○ φαρμάκι

◇ Η κακιά βασίλισσα δηλητηρί-
ασε τη Χιονάτη μ' ένα μήλο.

○ φαρμακώνω δη-λη-τή-ρι-ο

δήμαρχος ----- δημητριακό

δήμαρχος [ο], [η] ουσιαστικό
(δήμαρχοι)

☑ Ο δήμαρχος είναι κάποιος που τον ψηφίζουμε για να φροντίζει για την καθαριότητα, την ασφάλεια και τις ανάγκες μίας πόλης. ◇ **δήμος, δημοτικός**

♪ δή-μαρ-χος

- Λέμε και η δημαρχίνα.

δημητριακό [το] ουσιαστικό
(δημητριακά)

☑ Τα δημητριακά είναι φυτά όπως το σιτάρι, το καλαμπόκι, η βρόμη, το κριθάρι και η σίκαλη. Δίνουν σπόρους που τους τρώνε και οι άνθρωποι και τα ζώα.

✓ Δημητριακά είναι και τα λε-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δημητριακό -----δημοκρατία

πτά κομματάκια από σιτάρι που τρως για πρωινό μαζί με γάλα.

○ κορν φλέικς

♪ δη-μη-τρι-α-κά

δημιουργώ ρήμα (δημιούρ-γησα, θα δημιουργήσω)

☑ Όταν δημιουργείς κάτι, φτιάχνεις κάτι που πριν δεν υπήρχε.

✍ Η θεία Κατερίνα δημιούργησε έναν πολύ όμορφο πίνακα.

◇ Όταν δημιουργείς κάτι, είσαι ο δημιουργός του.

♪ δη-μι-ουρ-γώ

δημοκρατία [η] ουσιαστικό (δημοκρατίες)

☑ Όταν σε μία χώρα έχουμε δη-

δημοκρατία ----- δήμος

μοκρατία, ο λαός ψηφίζει αυτούς που θέλει να τον κυβερνήσουν και ο καθένας λέει ελεύθερα τη γνώμη του.

◇ **δήμος** 🎵 δη-μο-κρα-τί-α

δήμος [ο] ουσιαστικό (δήμοι)

☑️ Ο δήμος φροντίζει για όλα τα πράγματα σε μία πόλη ή σ' ένα χωριό. Σ' ένα δήμο ο δήμαρχος παίρνει αποφάσεις μαζί με άλλους ανθρώπους. ✍️ **Ο δήμος Αθηναίων αποφάσισε να στολίζει την πόλη με πολύχρωμα λαμπάκια για τα Χριστούγεννα.**

◇ **δημοτικός, δήμαρχος**

🎵 δή-μος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

--δημοσιογράφος----- δημόσιος

δημοσιογράφος [ο], [η] ουσιαστικό (δημοσιογράφοι)

☑ Ο δημοσιογράφος είναι κάποιος που γράφει άρθρα σε μία εφημερίδα ή που δίνει πληροφορίες στην τηλεόραση ή το ραδιόφωνο.

◇ **δήμος, γράφω**

♪ δη-μο-σι-ο-γρά-φος

δημόσιος, δημόσια, δημόσιο
επίθετο (δημόσιοι, δημόσιες, δημόσια)

☑ Όταν κάτι είναι δημόσιο, μπορούν να το χρησιμοποιήσουν όλοι. ✍ Στη γειτονιά της Αθηνάς υπάρχει μία **δημόσια** βιβλιοθήκη για όλους τους Αθηναίους.

δημόσιος ----- δημοτικό

✓ Όταν ένα σχολείο είναι δημόσιο, ανήκει στο κράτος.

● ιδιωτικός

◇ δήμος, δημοσιότητα

♪ δη-μό-σι-ος

δημοσιότητα [η] ουσιαστικό

☑ Όταν έχεις μεγάλη δημοσιότητα, είσαι πολύ γνωστός.

◇ δημόσιος ♪ δη-μο-σι-ό-τη-τα

δημοτικό και **δημοτικό σχολείο** [το] ουσιαστικό (δημοτικά)

☑ Όταν πηγαίνεις στο δημοτικό, πηγαίνεις στο σχολείο για παιδιά από έξι μέχρι και δώδεκα χρονών. Το δημοτικό είναι μετά

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δημοτικό ----- διαβάζω

το νηπιαγωγείο και πριν από το γυμνάσιο.

◇ **δήμος, δημοτικός**

♪ δη-μο-τι-κό

διαβάζω, διαβάζομαι ρήμα
(διάβασα, θα διαβάσω)

☑ Όταν διαβάζεις κάτι που είναι γραμμένο, φτιάχνεις με τα γράμματα λέξεις και με τις λέξεις προτάσεις, κι έτσι καταλαβαίνεις τι θέλει να πει.

✍ Ο Κώστας διαβάζει το παραμύθι «Η Χιονάτη και οι εφτά να-νοι».

✓ Όταν διαβάζεις τα μαθήματά σου, μελετάς τα βιβλία του σχολείου.

διαβάζω ----- διάβαση

◇ **διάβασμα** 🎵 δια-βά-ζω

διάβαση [η] ουσιαστικό
(διαβάσεις)

☑️ Η διάβαση είναι μέρος απ' ό-
που μπορεί να περάσει κά-
ποιος. ✍️ Η Αθηνά και ο Κώ-

στας πέρασαν από τη διάβαση
των πεζών και συνέχισαν βιαστι-
κοί. Αργότερα βρήκαν μία υπό-
γεια διάβαση και πέρασαν απέ-
ναντι. ◇ **διαβατήριο**

🎵 δι-ά-βα-ση ✍️ 'η πόλη'

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διαβατήριο ----- διαβάτης

διαβατήριο [το] ουσιαστικό
(διαβατήρια)

☑ Το διαβατήριο είναι ένα μικρό βιβλιαράκι που έχει επάνω μία φωτογραφία σου. Το δείχνεις στο αεροδρόμιο κάθε φορά που θέλεις να ταξιδέψεις σε κάποιες χώρες του εξωτερικού. ✍

Ο θεός Τάκης πήγε ταξίδι στην Αίγυπτο και πήρε μαζί το διαβατήριό του. 🎵 δι-α-βα-τή-ρι-ο

διαβάτης [ο] ουσιαστικό
(διαβάτες)

☑ Ο διαβάτης είναι κάποιος που περνάει από το δρόμο.

○ περαστικός 🎵 δια-βά-της

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

διάβολος ----- διαγωνίζομαι

διάβολος [ο] ουσιαστικό (διάβο-
λοι, διαβόλοι)

☑ Ο Θεός είναι καλός, ενώ ο
διάβολος κακός. Ο Θεός είναι
στον παράδεισο, ενώ ο διάβο-
λος στην κόλαση.

○ σατανάς ● Θεός

✓ Λέμε ότι κάποιος είναι σκέτος
διάβολος, όταν είναι πολύ ζωη-
ρός και ζαβολιάρης.

◇ διαβολάκι, διαολάκι

♪ διά-βο-λος - Λέμε και διάολος.

διαγωνίζομαι ρήμα
(διαγωνίστηκα, θα διαγωνι-
στώ) → διαγωνισμός

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διαγώνισμα-----διαγωνισμός

διαγώνισμα [το] ουσιαστικό
(διαγωνίσματα)

✓ Όταν έχεις διαγώνισμα στο σχολείο, έχεις γραπτές εξετάσεις. ◇ διαγωνισμός, διαγωνίζομαι ♪ δι-α-γώ-νι-σμα

διαγωνισμός [ο] ουσιαστικό
(διαγωνισμοί)

✓ Ο διαγωνισμός είναι ένας αγώνας ανάμεσα σε πολλούς ανθρώπους για να βγει πρώτος ο καλύτερος.

✍ Η Αθηνά πήρε το πρώτο βραβείο στο διαγωνισμό ζωγραφικής του σχολείου της

◇ Διαγωνίστηκε με τους συμμαθητές της στη ζωγραφική..

διαγωνισμός ----- διαδήλωση

διαγώνισμα δι-α-γω-νι-σμός

διαδηλώνω ρήμα
(διαδήλωσα, θα διαδηλώσω)
→ διαδήλωση

διαδήλωση [η] ουσιαστικό
(διαδηλώσεις)

 Όταν γίνεται μία διαδήλωση, πολλοί άνθρωποι βγαίνουν στους δρόμους ή τις πλατείες για να δείξουν ότι είναι θυμωμένοι με κάτι ή για να ζητήσουν κάτι. Στις διαδηλώσεις οι άνθρωποι κρατούν πανό και φωνάζουν όλοι μαζί.

 Η θεία Κατερίνα πήγε σε μία διαδήλωση για την ειρήνη.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διαδήλωση ----- διαδίκτυο

◇ Είδε πολλούς διαδηλωτές που διαδήλωναν για την ειρήνη.

♪ δι-α-δή-λω-ση

διαδηλωτής [ο], **διαδηλώτρια** [η] ουσιαστικό (διαδηλωτές, διαδηλώτριες) → διαδήλωση

διαδίκτυο [το] ουσιαστικό

☑ Το διαδίκτυο είναι ένας τρόπος για να επικοινωνούν οι άνθρωποι σ' όλο τον κόσμο με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού υπο-

διαδίκτυο ----- διάδρομος

λογιστή. Μέσα από το διαδίκτυο βρίσκουμε πληροφορίες και στέλνουμε μηνύματα ο ένας στον άλλο.

○ ίντερνετ και ιντερνέτ

♪ δι-α-δί-κτυ-ο

διάδρομος [ο] ουσιαστικό
(διάδρομοι)

☑ Ο διάδρομος σ' ένα σπίτι ή ένα κτίριο είναι ένας μακρύς και στενός χώρος που οδηγεί στα δωμάτια.

✓ Ο διάδρομος στο λεωφορείο είναι ένα στενό δρομάκι ανάμεσα στα καθίσματα για να μπορεί να περνάει ο κόσμος.

✓ Ο διάδρομος σ' ένα αεροδρόμιο είναι μεγάλος χώρος για να

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διάδρομος ----- διαζύγιο

για να προσγειώνονται τα αεροπλάνα.

♪ δι-ά-δρο-μος

διαζύγιο [το] ουσιαστικό
(διαζύγια)

☑ Όταν ένας άντρας και μία γυναίκα παίρνουν διαζύγιο, σταματούν να είναι πια παντρεμένοι. Για να βγει ένα διαζύγιο, πρέπει να το αποφασίσει το δικαστήριο. ✍ Ο μπαμπάς κι η μαμά του Νίκου έχουν πάρει διαζύγιο. ● γάμος ♪ δι-α-ζύ-γι-ο

διαίρεση ----- διαιρώ

διαίρεση [η] ουσιαστικό
(διαιρέσεις) → διαιρώ

διαιρώ, διαιρούμαι ρήμα (διαίρεσα, θα διαιρέσω)

☑ Όταν διαιρώ έναν αριθμό μ' έναν άλλο, μετρώ πόσες φορές χωράει ο δεύτερος αριθμός στον πρώτο. Κάνω διαίρεση. ✍ «Αν διαιρέσουμε το οκτώ με το δύο, παίρνουμε τέσσερα» είπε η δασκάλα. ● πολλαπλασιάζω

✓ Ο χρόνος διαιρείται σε δώδεκα μήνες. Χωρίζεται σε δώδεκα

- Μέσα στο όνομά μου μπορείς να βρεις τη λέξη δρόμος. Ποιος είμαι;

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διαιρώ ----- διαιτητής

μήνες. ◇ διαίρεση 🎵 δι-αι-ρώ

δίαιτα [η] ουσιαστικό (δίαιτες)

☑ Όταν κάνεις δίαιτα, τρως λιγότερο για να χάσεις κιλά. ✍ Ο θεός Αλέκος κάνει **δίαιτα** για ν' αδυνατίσει και τρώει μόνο φρούτα και λαχανικά. 🎵 δί-αι-τα

διαιτητής [ο] ουσιαστικό (διαιτητές)

☑ Ο διαιτητής παρακολουθεί αν οι παίκτες σ' ένα παιχνίδι παίζουν δίκαια κι ακολουθούν τους κανόνες.

✍ Ο διαιτητής του ποδοσφαιρικού αγώνα έβγαλε τον Νίκο έξω με κόκκινη

διδαιτητής ----- διακόπτης

κάρτα, γιατί είχε χτυπήσει τον
συμμαθητή του. 🎵 δι-αι-τη-τής

διακοπές [οι] ουσιαστικό

☑ Στις διακοπές δε δουλεύουμε
ούτε πάμε στο σχολείο αλλά ξε-
κουραζόμαστε. Το καλοκαίρι
πηγαίνουμε συνήθως διακοπές
στη θάλασσα, ενώ το χειμώνα
στο βουνό. 🎵 δι-α-κο-πές

διακόπτης [ο] ουσιαστικό
(διακόπτες)

☑ Όταν ανοίγεις έναν διακόπτη,
πατάς ένα κουμπί για να κάνεις
μία μηχανή να δουλέψει ή ένα
φωτάκι ν' ανάψει. ✍ «Αθηνά,
άνοιξε το διακόπτη!

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διακόπτης ----- διακόπτω

Δε βλέπουμε τίποτα και θα σκο-
ντάψουμε» φώναξε ο Κώστας
στην Αθηνά που έπαιζε με τα
φώτα.

◇ διακόπτω

♪ δι-α-κό-πτης

διακόπτω, διακόπτομαι ρήμα
(διέκοψα, θα διακόψω)

☑ Ένα μεγάλο φορτηγό αναπο-
δογύρισε κι έχει διακόψει την
κυκλοφορία στο δρόμο. Σταμά-
τησε για λίγο την κυκλοφορία.

✓ Όταν διακόπτεις κάποιον, δεν
τον αφήνεις να μιλήσει, αλλά
τον σταματάς συνέχεια. ◇ Όταν
γίνεται διακοπή νερού ή διακο-

διακόπτω -----διάλειμμα

πή ρεύματος στο σπίτι μας, δεν έχουμε νερό ή ρεύμα, επειδή υπάρχει κάποια βλάβη.

🎵 δι-α-κό-πτω

διαλέγω, διαλέγομαι ρήμα (διά-λεξα, θα διαλέξω)

☑ Όταν διαλέγεις κάτι, συγκρίνεις πολλά πράγματα κι αποφασίζεις ότι ένα από αυτά σου αρέσει περισσότερο. ✍ Ο Κώστας κοίταξε όλα τα γλυκά του ζαχαροπλαστείου και **διάλεξε** μία πάστα. 🎵 δια-λέ-γω

διάλειμμα [το] ουσιαστικό (διαλείμματα)

✓ Όταν κάνεις **διάλειμμα**, στα-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διάλειμμα ----- διαλύω

ματάς για λίγο τη δουλειά σου για να ξεκουραστείς. ✍ Μόλις χτυπήσει το κουδούνι, σταματάει το **διάλειμμα** κι αρχίζει το μάθημα. 🎵 διά-λειμ-μα

διαλύω, διαλύομαι ρήμα
(διέλυσα, θα διαλύσω)

☑ Όταν **διαλύεις** κάτι, το κατά-στρέφεις. ✍ Η Αθηνά έριξε κάτω τη φωτογραφική μηχανή και τη **διέλυσε**.

✓ Όταν **διαλύεις** κάτι μέσα σε νερό ή σε γάλα, το ανακατεύεις μέχρι να λιώσει. ✍ «Για να φτιάξεις αυτό το γλυκό, **διαλύεις** τη ζάχαρη μέσα στο γάλα και ρίχνεις δύο αυγά» είπε η κυρία

διαλύω -----διαμαρτύρομαι

Μαργαρίτα στη θεία Έλλη.

♪ δι-α-λύ-ω

διαμάντι [το] ουσιαστικό
(διαμάντια)

☑ Το διαμάντι είναι μία σκληρή πολύτιμη πέτρα που μοιάζει με κρύσταλλο.

Με την πέτρα αυτή φτιάχνουμε πολύ ακριβά κοσμήματα. ✍ Η θεία Κατερίνα έχει ένα αστραφτερό κολιέ από διαμάντια.

✓ Όταν κάποιος είναι διαμάντι, είναι πολύ καλός κι έξυπνος άνθρωπος. ♫ δια-μά-ντι

διαμαρτύρομαι ρήμα (διαμαρτυρήθηκα, θα διαμαρτυρηθώ)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διαμαρτύρομαι ---- διαμέρισμα

☑ Όταν διαμαρτύρεσαι για κάτι, λες ότι δε συμφωνείς με κάτι ή παραπονιέσαι για κάτι. ✍ Ο Κώστας διαμαρτύρεται πάντα για το πρωινό ξύπνημα. ♦ Όταν κάνω μία διαμαρτυρία, λέω σ' όλους ότι δε συμφωνώ με κάτι. Η θεία Κατερίνα πήγε σε μία διαδήλωση διαμαρτυρίας ενάντια στον πόλεμο. 🎵 δι-α-μαρ-τύ-ρο-μαι_

διαμέρισμα [το] ουσιαστικό
(διαμερίσματα)

☑ Το διαμέρισμα είναι ένα σπίτι με δύο ή περισσότερα δωμάτια που βρίσκεται στον όροφο ή στο ισόγειο μίας πολυκατοικίας.

διαμέρισμα -----διαρκώ

Σε διαμερίσματα μένουν και ζουν οι άνθρωποι στις πόλεις.

♪ δι-α-μέ-ρι-σμα

διάρκεια [η] ουσιαστικό
(διάρκειες)

✓ Η διάρκεια ενός ταξιδιού είναι ο χρόνος από τη στιγμή που αρχίζει μέχρι και τη στιγμή που τελειώνει. Όταν κάτι έχει μεγάλη διάρκεια, κρατάει πολλή ώρα. Αντίθετα όταν κάτι έχει μικρή διάρκεια, κρατάει λίγο και τελειώνει γρήγορα. ✍ Η διάρκεια της ταινίας ήταν μεγάλη. Κράτησε τρεις ώρες. ♪ δι-άρ-κει-α

διαρκώ ρήμα (διήρκεσα, θα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- Η διάρκεια της μέρας-----

πρωί

μεσημέρι

απόγευμα

βράδυ

διαρκώ ----- διασκεδάζω

διαρκέσω)

☑ Όταν κάτι διαρκεί, συνεχίζει να γίνεται. ✍ «Ο αγώνας διαρκεί δύο ώρες» είπε ο Κώστας.

◊ Η Αθηνά διαρκώς ξεχνάει το σάντουιτς στο σπίτι. Συνέχεια το ξεχνάει. 🎵 δι-αρ-κώ

διάσημος, διάσημη, διάσημο
επίθετο (διάσημοι, διάσημες, διάσημα) ☑ Όταν είσαι διάσημη, σε ξέρουν πολλοί άνθρωποι. ✍ Η Αθηνά λέει πως η Ροζαλία είναι διάσημη στη γειτονιά. Όλοι την ξέρουν.

○ γνωστός 🎵 δι-ά-ση-μος

διασκεδάζω ρήμα (διασκεδά-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διασκεδάζω -----διασκεδάζω

σα, θα διασκεδάσω)

☑ Όταν διασκεδάζεις με κάτι, περνάς ωραία, επειδή κάνεις κάτι που σου αρέσει. ✎ Η Αθηνά διασκεδάζει όταν ακούει τις ιστορίες του θείου Αλέκου.

✓ Όταν διασκεδάζεις κάποιον, τον κάνεις να περνάει ωραία.

✎ Ο θείος Αλέκος διασκεδάζει την Αθηνά με τις ιστορίες του.

◇ Οι ιστορίες του θείου είναι διασκέδαση για την Αθηνά. Της δίνουν κέφι και χαρά. «Τι διασκεδαστικές που είναι! Περνάω τόσο ωραία! Τι διασκεδαστικός που είναι αυτός ο θείος. Με κάνει να γελάω» σκέφτεται.

διασκεδάζω ----- διάστημα

🎵 δι-α-σκε-δά-ζω

διασκεδάση [η] ουσιαστικό
(διασκεδάσεις) → διασκεδάζω

διασταύρωση [η] ουσιαστικό
(διασταυρώσεις)
☑️ Η διασταύρωση είναι το μέρος όπου συναντιούνται δύο ή περισσότεροι δρόμοι. ✍️ Το σπίτι της Ελένης βρίσκεται στη **διασταύρωση** των οδών Θράκης και Ηπείρου 🎵 δι-α-σταύ-ρω-ση

διάστημα [το] ουσιαστικό
(διαστήματα)

☑️ Το διάστημα είναι το μέρος που βρίσκεται έξω από την

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διάστημα ----- διάστημα

ατμόσφαιρα της γης. Στο διάστημα υπάρχουν τ' αστέρια και οι πλανήτες.

✓ Όταν κάτι κρατάει για μεγάλο διάστημα, κρατάει πολύ ενώ όταν κάτι κρατάει για μικρό διάστημα, κρατάει λίγο. ✍ Η βροχή κράτησε για ένα διάστημα μισής ώρας περίπου. Ήταν όμως αρκετό για να γίνει ο Κώστας και ο Νίκος μούσκεμα.

◇ Το διαστημόπλοιο είναι μία μηχανή που μπορεί να ταξιδέψει στο διάστημα. 🎵 δι-ά-στη-μα

διασχίζω----- διασώζω

διασχίζω, διασχίζομαι ρήμα
(διέσχισα, θα διασχίσω)

✓ Όταν διασχίζεις ένα δρόμο, περνάς από τη μία πλευρά του στην άλλη.

✓ Όταν ένα ποτάμι διασχίζει μία πόλη, περνάει μέσα απ' αυτήν την πόλη από τη μία ως την άλλη άκρη της. 🎵 δι-α-σχί-ζω

διασώζω, διασώζομαι ρήμα
(διέσωσα, θα διασώσω)

☑ Όταν διασώζεις κάποιον, τον σώζεις από μεγάλο κίνδυνο ή από θάνατο. ✍ Χθες παραλίγο να πατήσει τη Ροζαλία ένα φορτηγό. Για καλή της τύχη τη διέσωσε ο κύριος Δημήτρης.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διασώζω ----- διατάζω

○ γλιτώνω ◇ Η διάσωση της Ροζαλίας έγινε χθες.

♪ δι-α-σώ-ζω

διάσωση [η] ουσιαστικό
(διασώσεις) → διασώζω

διαταγή [η] ουσιαστικό
(διαταγές) → διατάζω

διατάζω, διατάζομαι ρήμα
(διέταξα, θα διατάξω)
☑ Όταν διατάξεις κάποιον, του

Ποιος έσωσε τη Ροζαλία από τις ρόδες του φορτηγού; Ψάξε στις λέξεις διασώζω, σώζω

διατάζω ----- διάφανος

δίνεις εντολή να κάνει κάτι.

 Η κακιά βασίλισσα **διέταξε** τη Χιονάτη να φύγει. Όταν δίνεις σε κάποιον **διαταγή**, του λες πως πρέπει να κάνει κάτι. Όταν είσαι στις **διαταγές** κάποιου, κάνεις ό,τι σου λέει.

○ εντολή δι-α-τά-ζω

διατηρώ, διατηρούμαι ρήμα
(διατήρησα, θα διατηρήσω)

 Όταν διατηρείς κάτι, το κρατάς σε καλή κατάσταση.

 Η Αλίκη **διατηρεί** τη σιλουέτα της με το τρέξιμο. **διατήρηση**

 δι-α-τη-ρώ

διάφανος, διάφανη, διάφανο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διάφανος ----- διαφέρω

επίθετο (διάφανοι, διάφανες, διάφανα)

✓ Όταν κάτι είναι **διάφανο**, μπορούμε να δούμε μέσα απ' αυτό.

✎ Τα τζάμια από τα παράθυρα είναι **διάφανα**. ● αδιάφανος, θαμπός, θολός 🎵 δι-ά-φα-νος

διαφέρω ρήμα (διέφερα, θα διαφέρω)

✓ Όταν δύο πράγματα ή δύο άνθρωποι **διαφέρουν** μεταξύ τους, δε μοιάζουν καθόλου. ✎ Η κα-

σετίνα της Αθηνάς **διαφέρει** από εκείνη της Ελένης: η μία είναι ξύλινη και καφέ και η άλλη πλαστική και κόκκινη. ● μοιάζω ◇ Οι δύο κασετίνες **έχουν διαφορά**.

διαφέρω-----διαφήμιση

● ομοιότητα **Είναι διαφορετικές.** ○ αλλιώςτικός ● ίδιος, όμοιος 🎵 δι-α-φέ-ρω

διαφημίζω, διαφημίζομαι ρήμα
(διαφήμιση, θα διαφημίσω) → διαφήμιση

διαφήμιση [η] ουσιαστικό
(διαφημίσεις)

✓ Η διαφήμιση είναι μία εικόνα που βλέπουμε σ' ένα χαρτί ή στην τηλεόραση κι έχει σκοπό να κάνει κάτι γνωστό και να θέλει ο κόσμος να το αγοράσει.

✍ Η Αθηνά είδε στην τηλεόραση μία διαφήμιση σχολικών τσαντών. Της άρεσε πολύ και ζήτησε

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διαφήμιση ----- διαφορετικά

από την κυρία Μαργαρίτα να της την αγοράσει.

✓ Όταν κάνεις διαφήμιση κάποιου πράγματος, το κάνεις γνωστό για να το αγοράσει ο κόσμος. Το διαφημίζεις. ◇ Η τηλεόραση διαφημίζει σχολικές τσάντες. ♪ δι-α-φή-μι-ση

διαφορά [η] ουσιαστικό
(διαφορές) → διαφέρω

διαφορετικά επίρρημα

☑ Όταν λέμε διαφορετικά, εξηγούμε τι θα γίνει, αν δεν κάνουμε κάτι.

✍ «Πρέπει να κάνεις γρήγορα, διαφορετικά θ' αργήσεις στο

διαφορετικά ----- διαφωνία

σχολείο» είπε η κυρία Μαργαρίτα στον Κώστα. ○ αλλιώς, αλλιώς-
τικά ◇ διαφορά, διαφορετι-
κός, διαφέρω

♪ δι-α-φο-ρε-τι-κά

διαφορετικός, διαφορετική,
διαφορετικό επίθετο (διαφορε-
τικοί, διαφορετικές, διαφορετι-
κά) → διαφέρω

διαφωνία [η] ουσιαστικό
(διαφωνίες)

✓ Όταν δύο ή περισσότεροι
άνθρωποι έχουν διαφωνία, δεν
έχουν την ίδια γνώμη για κάτι.

✎ Μετά τη διαφωνία τους για
το ποιος θα γίνει αρχηγός στο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διαφωνία ----- δίδυμος

παιχνίδι ο Κώστας και ο Νίκος
ξανάγιναν φίλοι. ● συμφωνία
◇ Ο Κώστας και ο Νίκος διαφώ-
νησαν για το ποιος θα γίνει αρ-
χηγός στο παιχνίδι.
● συμφωνώ 🎵 δι-α-φω-νί-α

διαφωνώ ρήμα (διαφώνησα,
θα διαφωνήσω) → διαφωνία

δίδυμος, δίδυμη, δίδυμο επίθε-
το (δίδυμοι, δίδυμες, δίδυμα)
☑ Όταν κάποιος είναι δίδυμος,
γεννήθηκε από την ίδια μητέρα
την ίδια μέρα με τον αδερφό ή
την αδερφή του, και μοιάζουν
πολύ.
✓ (σαν ουσιαστικό) Δίδυμα λέμε

δίδυμα ----- διευθυντής

τα παιδιά που γεννήθηκαν από την ίδια μητέρα την ίδια στιγμή.

🎵 δίδυμος Δες μοιάζω

διεύθυνση [η] ουσιαστικό
(διευθύνσεις)

☑️ Η διεύθυνση είναι η οδός και ο αριθμός του σπιτιού μας στην πόλη που ζούμε. ✍️ Η διεύθυνση του Νίκου είναι Κηφισίας 43, Αθήνα. 🎵 δι-εύ-θυν-ση

διευθυντής [ο], **διευθύντρια** [η]
ουσιαστικό (διευθυντές, διευθύντριες)

☑️ Ο διευθυντής είναι κάποιος που φροντίζει για όλα και παίρνει αποφάσεις σ' ένα σχολείο,

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διευθυντής -----διηγούμαι

ένα νοσοκομείο, μία εταιρεία,
μία τράπεζα, μία εφημερίδα ή
μία ορχήστρα. ✍ **Ο διευθυντής**
της εφημερίδας αποφάσισε να
δώσει αύξηση στην κυρία Μαρ-
γαρίτα. ○ υπεύθυνος
◇ **Ο διευθυντής ενός**
σχολείου το διευθύνει.
🎵 δι-ευ-θυ-ντής

διευθύνω ρήμα (διεύθυνα, θα
διευθύνω) → διευθυντής

διήγηση [η] ουσιαστικό
(διηγήσεις) → διηγούμαι

διηγούμαι και **διηγιέμαι** ρήμα
(διηγήθηκα, θα διηγηθώ)

διηγούμαι ----- δικαιολογώ

✓ Όταν διηγείσαι μία ιστορία, περιγράφεις με λόγια σε κάποιον κάτι που έχει γίνει. Ο Νίκος διηγήθηκε στην Αθηνά και στην Ελένη μία αστεία ιστορία.
◇ Τα κορίτσια γέλασαν με τη διήγηση του Νίκου.
🎵 δι-η-γού-μια

δικάζω, δικάζομαι ρήμα (δίκα-σα, θα δικάσω) → δικαστήριο

δικαιολογώ, δικαιολογούμαι ρήμα (δικαιολόγησα, θα δικαιολογήσω)

✓ Όταν δικαιολογείς κάποιον, ξέρεις για ποιο λόγο έκανε ένα λάθος και καταλαβαίνεις ότι δεν

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δικαιολογώ ----- δίκαιος

μπορούσε να κάνει αλλιώς.

 Η δασκάλα δικαιολόγησε το Νίκο που άργησε λίγο, επειδή ήξερε ότι τα λεωφορεία έχουν απεργία.

✓ Όταν δικαιολογείς για ένα λάθος ή για κάτι κακό που έκανες, εξηγείς πως δεν μπορούσες να κάνεις αλλιώς. Ο Κώστας δικαιολογήθηκε στην κυρία Μαργαρίτα για τη ζημιά που έκανε. Ο Νίκος άργησε στο σχολείο το πρωί και η δικαιολογία του ήταν ότι έχασε το λεωφορείο. δι-και-ο-λο-γώ

δίκαιος, δίκαιη, δίκαιο επίθετο
(δίκαιοι, δίκαιες, δίκαια)

δίκαιος ----- δικαιοσύνη

☑ Όταν ένας δάσκαλος είναι δίκαιος, βάζει σ' όλους τους μαθητές το βαθμό που πραγματικά αξίζουν κι όχι μεγαλύτερο ή μικρότερο.

● άδικος ✍ Η δασκάλα της Αθηνάς είναι πολύ δίκαιη. Όσα παιδιά διάβασαν πολύ πήραν Α, ενώ όσα παιδιά διάβασαν λιγότερο πήραν Β.

◇ Πάντα φέρεται με δικαιοσύνη και δεν κάνει αδικίες. ● αδικία Ξέρει επίσης να ξεχωρίζει ποιος έχει δίκιο. 🎵 δί-και-ος

δικαιοσύνη [η] ουσιαστικό →
δίκαιος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δικαστήριο ----- δικαστήριο

δικαστήριο [το] ουσιαστικό
(δικαστήρια)

✓ Το δικαστήριο είναι ένα κτίριο όπου κάποιοι αποφασίζουν ποιος έχει δίκιο και ποιος άδικο με τη βοήθεια των νόμων. Το δικαστήριο είναι και το σύνολο των ανθρώπων που φροντίζουν να υπάρχει δικαιοσύνη σε μία πόλη ή ένα κράτος.

✍ Το δικαστήριο αποφάσισε πως οι κλέφτες του μαγαζιού του κυρίου Δημήτρη πρέπει να φυλακιστούν.

◇ Στα δικαστήρια δικάζουν οι δικαστές, όταν γίνονται δίκες.

δι-κα-στή-ρι-ο

δικαστής ----- δικηγόρος

δικαστής [ο], [η] ουσιαστικό
(δικαστές) → δικαστήριο
- **Λέμε και η δικαστίνα.**

δίκη [η] ουσιαστικό (δίκες) →
δικαστήριο

δικηγόρος [ο], [η] ουσιαστικό
(δικηγόροι)
☒ Ένας δικηγόρος ξέρει τους
νόμους και υπερασπίζεται τους
ανθρώπους στις δίκες που γίνο-
νται στα δικαστήρια. Ο δικη-
γός του κυρίου Δημήτρη κατη-
γόρησε τους κλέφτες για παρά-
νομη συμπεριφορά. **δίκη, δι-
καστήριο** δι-κη-γός-ρος
- **Λέμε και η δικηγορίνα.**

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δίκιο ----- δίνω

δίκιο [το] ουσιαστικό → δίκαιος

δίνω, δίνομαι ρήμα (έδωσα, θα δώσω)

☑ Ο Κώστας έδωσε στην Αθηνά ένα δώρο. Έβαλε το δώρο στο χέρι της Αθηνάς. Της το χάρισε.

✓ Η Αθηνά έδωσε τη διεύθυνσή της στην Αλίκη. Είπε ή έγραψε τη διεύθυνσή της στην Αλίκη.

✓ Λες σε κάποιο φίλο σου ότι

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

δίνω ----- διόδια

σου τη δίνει, όταν σε κάνει να νευριάζεις.

✓ Όταν δίνω μία απάντηση, απαντώ. ● παίρνω

◇ δώρο, δόση 🎵 δί-νω

- Προσοχή στην ορθογραφία:
θα δώσω, έδωσα, δώρο αλλά
δόθηκα, δόση. Πότε λέμε ότι κά-
ποιος δίνει ξύλο σε κάποιον άλ-
λο; Ψάξε την απάντηση στο Ξ,
στη λέξη ξύλο.

διόδια [τα] ουσιαστικό

☑ Όταν ταξιδεύουμε με το αυτο-
κίνητο σε μεγάλους δρόμους,
πρέπει να σταματήσουμε στα
διόδια. Εκεί πληρώνουμε χρή-
ματα για να μπορέσουμε να συ-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διόδια -----διορθώνω

νεχίσουμε το ταξίδι μας.

🎵 δι-ό-δι-α

διορθώνω, διορθώνομαι ρήμα
(διόρθωσα, θα διορθώσω)

☑️ Όταν διορθώνεις κάτι, το φτιάχνεις ή το κάνεις καλύτερο.

✎ Ο κύριος Μιχάλης **διόρθωσε** τη χαλασμένη βρύση, γιατί η θεία του παραπονιόταν πως έσταζε όλο το βράδυ.

✓ Όταν ο δάσκαλος διορθώνει ένα διαγώνισμα, βρίσκει τα λάθη και τα αλλάζει με τις σωστές απαντήσεις.

✓ Όταν διορθώνεσαι, γίνεσαι καλύτερος σε κάτι. ✎ Ο Κώστας **διορθώθηκε** στην ορθο-

διορθώνω -----διορισμός

γραφία.

◇ **διόρθωση** 🎵 δι-ορ-θώ-νω

διόρθωση [η] ουσιαστικό
(διορθώσεις) → διορθώνω

διορίζω, διορίζομαι ρήμα
(διόρισα, θα διορίσω)

☑ Όταν διορίζεις κάποιον, του
δίνεις δουλειά στο δημόσιο.

✓ Όταν διορίζεσαι δάσκαλος,
βρίσκεις δουλειά σ' ένα δημόσιο
σχολείο. Παίρνεις διορισμό.

✍ Ένας φίλος του κυρίου Γιάννη
διορίστηκε δάσκαλος στο Βόλο.

🎵 δι-ο-ρί-ζω_

διορισμός [ο] ουσιαστικό

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διορισμός-----δίπλα

(διορισμοί)→ διορίζω

δίπλα επίρρημα

☑ Όταν κάτι βρίσκεται **δίπλα** σου, είναι πολύ κοντά σε σένα.

✍ Η Αθηνά κάθεται **δίπλα** στην Ελένη στην τάξη.

✓ Όταν δύο σπίτια βρίσκονται **δίπλα δίπλα**, είναι κολλητά το ένα με το άλλο. Όταν δύο άνθρωποι κάθονται **δίπλα δίπλα**, ο ένας ακουμπάει τον άλλο.

✓ (σαν ουσιαστικό) Οι **δίπλα** ή οι **διπλανοί** είναι οι γείτονές μας.

✍ Οι **δίπλα** κάνουν φασαρία τα μεσημέρια και δεν αφήνουν το μωρό της θείας Κατερίνας να κοιμηθεί..

δίπλα ----- διπλός

○ κοντά, πλάι ● μακριά

♪ δί-πλα

διπλανός, διπλανή, διπλανό
(διπλανοί, διπλανές, διπλανά)
επίθετο → δίπλα

διπλάσιος, διπλάσια, διπλάσιο
επίθετο (διπλάσιοι, διπλάσιες,
διπλάσια)

☑ Όταν κάτι είναι διπλάσιο από
κάτι άλλο, είναι δύο φορές με-
γαλύτερο ή περισσότερο από
εκείνο. ♫ δι-πλά-σι-ος

διπλός, διπλή, διπλό επίθετο
(διπλοί, διπλές, διπλά)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

-- διπλός ----- διπλώνω

☑ Όταν κάτι το έχεις διπλό, το έχεις δύο φορές.

✍ Ο Κώστας χάρισε στην Αθηνά ένα βιβλίο, γιατί το είχε **διπλό**.

✓ Οι γονείς της Αθηνάς κοιμούνται σε **διπλό** κρεβάτι, δηλαδή σε κρεβάτι για δύο άτομα.

● **μονός** 🎵 **δι-πλός**

διπλώνω, διπλώνομαι ρήμα
(δίπλωσα, θα διπλώσω)

☑ Όταν διπλώνεις κάτι, παίρνεις τις άκρες του και τις ακουμπάς τη μία πάνω στην άλλη.

✍ Ο Κώστας **δίπλωσε** το χαρτί στα τέσσερα κι έφτιαξε ένα χαρτινο καραβάκι.

✓ Όταν διπλώνεσαι στα δύο από τον πόνο, πονάς τόσο πολύ,

διπλώνω ----- δίσκος

που λυγίζεις το σώμα σου στα δύο.

 Η Αθηνά διπλώθηκε στα δύο από τον πόνο στην κοιλιά της.

 δι-πλώ-νω

δισκέτα [η] ουσιαστικό
(δισκέτες) → δίσκος

δίσκος [ο] ουσιαστικό
(δίσκοι)

 Βάζουμε έναν δίσκο στο στερεοφωνικό για ν' ακούσουμε μουσική. Σήμερα οι δίσκοι που χρησιμοποιούμε για ν' ακούμε

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δίσκος -----δίσκος

μουσική λέγονται σιντί.

✓ Με το δίσκο σερβίρουμε φαγητά και ποτά.

✓ Στο άθλημα της δισκοβολίας οι αθλητές πετούν μακριά ένα μεταλλικό δίσκο.

◇ Η δισκέτα είναι ένας μικρός δίσκος που τον βάζουμε στον υπολογιστή και αντιγράφουμε σ' αυτόν πληροφορίες για να τις μεταφέρουμε σ' έναν άλλο υπολογιστή. **δισκοβολία**

♪ δί-σκος

τα λουλούδια-----

παπαρούνα

τριαντάφυλλο

μαργαρίτα

τουλίπα

γαρίφαλο

κυκλάμινο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διστάζω ----- δίχτυ

διστάζω ρήμα (δίστασα, θα διστάσω) ☒ Όταν διστάζεις, περιμένεις λίγο πριν να κάνεις κάτι, επειδή δεν είσαι σίγουρος ή γιατί φοβάσαι. Ο Κώστας **δίστασε** να μπει στην αυλή του κυρίου Μιχάλη, γιατί δεν ήταν σίγουρος ότι η μπάλα έπεσε εκεί. Ο δισταγμός του δεν κράτησε πολύ. δι-στά-ζω

δίχτυ [το] ουσιαστικό (δίχτυα) ☒ Το δίχτυ είναι ένα πλεκτό ύφασμα με πολλές τρύπες που το χρησιμοποιούν οι ψαράδες για να πιάνουν ψάρια.

δίχτυ ----- διψώ

✓ Στο ποδόσφαιρο ή το μπάσκειτ το **δίχτυ** κρατάει τη μπάλα, όταν κάποιος βάζει γκολ ή καλάθι. Ο Κώστας έριξε τη μπάλα στα **δίχτυα** του τερματοφύλακα.
 δί-χτυ

δίψα [η] ουσιαστικό → διψώ

διψασμένος, διψασμένη, διψασμένο μετοχή (διψασμένοι, διψασμένες, διψασμένα) → διψώ

διψώ και **διψάω** ρήμα (δίψασα, θα διψάσω)

☑ Όταν διψάς, θέλεις να πεις νερό.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- διψώ ----- διώροφος

 Η Αθηνά ήπιε πολύ νερό μετά τη γυμναστική, γιατί διψούσε πολύ.

✓ Όταν διψάς για κάτι, το θέλεις πάρα πολύ. Η Αθηνά ένιωθε δίψα. Ήταν διψασμένη.

 δι-ψώ

διώροφος, διώροφη, διώροφο
επίθετο (διώροφοι, διώροφες, διώροφα)

 Όταν ένα κτίριο είναι διώροφο, έχει δύο πατώματα. Διώροφο μπορεί να είναι κι ένα λεωφορείο.

 Ο Νίκος μένει σε μία διώροφη πολυκατοικία.

 όροφος δι-ώ-ρο-φος

διώχνω ----- δοκιμάζω

διώχνω, διώχνομαι ρήμα
(έδιωξα, θα διώξω)

☑ Όταν διώχνεις κάποιον ή κάτι, το κάνεις να φύγει μακριά.

✍ Η Αθηνά ήταν στενοχωρημένη, επειδή έχασε τη Ροζαλία κι έδιωχνε όποιον πήγαινε στο δωμάτιό της. ○ απομακρύνω

🎵 διώ-χνω

δοκιμάζω, δοκιμάζομαι ρήμα
(δοκίμασα, θα δοκιμάσω)

☑ Όταν δοκιμάζεις κάτι, το ελέγχεις για να δεις αν δουλεύει σωστά. ✍ Η Αθηνά δοκίμασε το

καινούριο της ποδήλατο και ήταν ενθουσιασμένη.

✓ Όταν δοκιμάζεις ένα φαγητό,

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δοκιμάζω ----- δολοφονώ

τρως λίγο για να δεις αν είναι
ωραίο.

✓ Όταν δοκιμάζεις ρούχα ή πα-
πούτσια, τα φοράς για να δεις
αν σου ταιριάζουν. ◇ Όταν
κάνεις μία δοκιμή, προσπαθείς
να δεις αν μπορείς να καταφέ-
ρεις κάτι. ✍ Μετά τη βόλτα η
Αθηνά έκανε μία δοκιμή να πιει
το γάλα κλείνοντας τη μύτη της.
♪ δο-κι-μά-ζω

δολοφονώ, δολοφονούμαι
ρήμα (δολοφόνησα, θα δολο-
φονήσω) ☑ Όταν κάποιος δο-
λοφονεί κάποιον, τον σκοτώνει
με πονηρό τρόπο αφού το έχει
αποφασίσει από πριν. ◇ Όταν

δολοφονώ ----- δόντι

κάποιος είναι **δολοφόνος**, έχει σκοτώσει **επίτηδες** κάποιον άνθρωπο, δηλαδή επειδή το ήθελε.

○ φονιάς 🎵 δο-λο-φο-νώ

δόλωμα [το] ουσιαστικό
(δολώματα)

☑ Το δόλωμα είναι το σκουλήκι που ο ψαράς κρεμάει στο αγκίστρι του για να πιάσει ψάρια.

🎵 δό-λω-μα

δόντι [το] ουσιαστικό (δόντια)

☑ Τα δόντια φυτρώνουν μέσα στο στόμα σου, είναι μικρά και άσπρα και σε βοηθούν να δαγκώνεις και να μασάς το φαγητό σου. ✓ Τα δόντια μίας χτένας

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δόντι ----- δορυφόρος

είναι οι μύτες της που μας βοη-
θούν να χτενίζουμε τα μαλλιά.

◇ οδοντόβουρτσα,
οδοντογιατρός,
οδοντόκρεμα

♪ δό-ντι

δοξάρι [το] ουσιαστικό
(δοξάρια) → βιολί

δορυφόρος [ο] ουσιαστικό
(δορυφόροι)

☑ Ο δορυφόρος είναι ένα σώμα
στον ουρανό που γυρνάει γύρω
από έναν πλανήτη. ✎ Η Σελήνη
είναι ο δορυφόρος της Γης.

✓ Δορυφόρος είναι και μία μη-

δορυφόρος ----- δόση

χανή που τη στέλνουμε στο διάστημα γύρω από τη γη για να μαζέψει πληροφορίες για τον καιρό ή εικόνες για την τηλεόραση και να τις στείλει πίσω στη γη. Η Αλίκη παρακολουθεί γαλλική τηλεόραση μέσω δορυφόρου. δο-ρυ-φό-ρος

δόση [η] ουσιαστικό (δόσεις)
 Η δόση από ένα φάρμακο είναι η ποσότητα που πρέπει να πάρουμε κάθε φορά. «Να το φάρμακό σου! Η δόση είναι τρία κουταλάκια κάθε μέρα» είπε ο γιατρός στον Κώστα.
 Όταν αγοράζεις κάτι με δόσεις, συμφωνείς πως θα το ξε-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δόση ----- δουλεύω

λίγα χρήματα κάθε φορά.

♪ δό-ση

δουλειά [η] ουσιαστικό
(δουλειές) → δουλεύω

δουλεύω ρήμα (δούλεψα, θα δουλέψω)

☑ Όταν δουλεύεις κάπου, κάνεις ένα επάγγελμα και παίρνεις χρήματα. ✍ Η κυρία Μαργαρίτα **δουλεύει** σε μία εφημερίδα.

○ εργάζομαι

✓ Όταν μία συσκευή **δουλεύει**, λειτουργεί σωστά. ✍ Στο σπίτι της Αθηνάς, η τηλεόραση είχε χαλάσει και δε **δούλευε**.

✓ «Δε σε πιστεύω, Νίκο! Λες

δουλεύω ----- δοχείο

αλήθεια ή με δουλεύεις;» είπε η Αθηνά πειραγμένη. Με κοροϊδεύεις; «Η δουλειά του δημοσιογράφου είναι δύσκολη» είπε η κυρία Μαργαρίτα στη θεία Έλλη. «Όταν γυρίζω από τη δουλειά, είμαι αρκετά κουρασμένη. Ξεκουράζομαι λίγο κι αρχίζω να κάνω κι άλλες δουλειές στο σπίτι. Να ψωνίσω, να μαγειρέψω, να καθαρίσω, ξέρεις εσύ» είπε.

 εργασία δου-λεύ-ω

δοχείο [το] ουσιαστικό (δοχεία)
 Μέσα σ' ένα δοχείο βάζουμε τρόφιμα για να μπορούμε να τα μεταφέρουμε. Ο θείος Αλέκος έστειλε ένα δοχείο με λάδι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δοχείο ----- δράμα

από το χωριό.

✓ Το δοχείο απορριμμάτων είναι ο σκουπιδοτενεκές.

♪ δο-χεί-ο

δράκος [ο], **δράκαινα** [η]

ουσιαστικό (δράκοι, δράκαινες)

☑ Στα παραμύθια ο δράκος είναι ένα φανταστικό τέρας με φτερά που σκοτώνει βγάζοντας φωτιά από το στόμα του.

♪ δρά-κος ✍ 'τα παραμύθια'

δράμα [το] ουσιαστικό
(δράματα)

☑ Όταν ζεις ένα δράμα, σου συμβαίνει κάτι πολύ άσχημο.

♪ δρά-μα

δραχμή ----- δρομολόγιο

δραχμή [η] ουσιαστικό
(δραχμές)

✓ Η δραχμή ήταν το νόμισμα της Ελλάδας πριν από το ευρώ.

✍ Ένα ευρώ είναι

340.75 δραχμές. 🎵 δραχ-μή

δρομολόγιο [το] ουσιαστικό
(δρομολόγια)

✓ Όταν ένα τρένο κάνει το δρομολόγιο Θεσσαλονίκη-Αθήνα, κάνει την ίδια διαδρομή κάθε μερα.

✍ «Το πρώτο δρομολόγιο του τρένου αρχίζει νωρίς το πρωί» είπε ο θεός Αλέκος.

🎵 δρο-μο-λό-γι-ο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δρόμος----- δροσιά

δρόμος [ο] ουσιαστικό (δρόμοι)

☑ Ο δρόμος είναι μία λωρίδα στο έδαφος που πάνω της τρέχουν τ' αυτοκίνητα, τα λεωφορεία και τα φορτηγά. ○ οδός

✓ Όταν κάνεις αγώνα δρόμου, αγωνίζεσαι μαζί με άλλους αθλητές για το ποιος θα βγει πρώτος στο τρέξιμο.

🎵 δρό-μος 🖋 'η πόλη'

δροσερός, δροσερή, δροσερό
επίθετο (δροσεροί, δροσερές, δροσερά) → δροσιά

δροσιά [η] ουσιαστικό (δροσιές)

☑ Όταν έχει δροσιά, φυσάει ένα ευχάριστο αεράκι που δεν είναι

δύναμη -----δυναμώνω

ούτε ζεστό ούτε πολύ κρύο.

◇ Όταν κάτι είναι δροσερό, είναι λίγο κρύο τόσο ώστε να σ' ευχαριστεί. 🎵 δρο-σιά

δύναμη [η] ουσιαστικό
(δυνάμεις)

✓ Όταν έχεις δύναμη, έχεις πολλή ενέργεια και είσαι πολύ γερός. ✍️ Ο Κώστας έχει τόση δύναμη που σηκώνει δύο βαλίτσες στο κάθε χέρι. ◇ δυνατός, **δυναμώνω** 🎵 δύν-να-μη

δυναμώνω ρήμα (δυνάμωσα, θα δυναμώσω)

✓ Όταν δυναμώνεις, γίνεσαι πιο δυνατός. ✍️ Η γυμναστική **δυ-**

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δυναμώνω-----δυνατός

ναμώνει το σώμα. Γι' αυτό και η Αλίκη τρέχει κάθε μέρα.

✓ Όταν δυναμώνεις το ραδιόφωνο ή την τηλεόραση, ανοίγεις την ένταση του ήχου.

● χαμηλώνω ◇ δύναμη, δυνατός 🎵 δυ-να-μώ-νω

δυνατός, δυνατή, δυνατό
επίθετο (δυνατοί, δυνατές, δυνατά)

☑ Όταν είσαι δυνατός, είσαι πολύ γερός και μπορείς να σηκώσεις βαριά πράγματα.

○ γερός ● αδύναμος

✓ Όταν ένας θόρυβος είναι δυνατός, ακούγεται πολύ. Όταν ένας πονοκέφαλος είναι δυνα-

δυνατός ----- δυσάρεστος

τός, τον αισθάνεσαι πολύ έντονα. Όταν ο αέρας είναι δυνατός, φυσάει γρήγορα και έντονα.

✓ Όταν κάτι είναι δυνατό, μπορεί να γίνει. «Είναι δυνατό να βρεθεί η Ροζαλία;» σκεφτόταν η Αθηνά. ○ πιθανό ● αδύνατο

◇ Όταν σφίγγεις κάτι δυνατά, το σφίγγεις με μεγάλη δύναμη. Όταν μιλάς δυνατά, δίνεις πολλή ένταση στη φωνή σου. δύναμη, δυναμώνω δυ-να-τός

δυσάρεστος, δυσάρεστη, δυσάρεστο επίθετο (δυσάρεστοι, δυσάρεστες, δυσάρεστα)

☑ Όταν κάτι είναι δυσάρεστο, σε στενοχωρεί ή σ' ενοχλεί.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δυσάρεστος ----- δύση

 Τα νέα ήταν πολύ **δυσάρεστα** για τον Κώστα. Ο καιρός χάλασε και η εκδρομή δε μπορούσε να γίνει. ● **ευχάριστος**
 δυ-σά-ρε-στος

δύση [η] ουσιαστικό

 Όταν έχουμε **δύση** του ηλίου, ο ήλιος φεύγει στο τέλος της μέρας κι έρχεται η νύχτα.

 Η **δύση** είναι ένα από τα τέσ-

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με την εκδρομή του Κώστα ψάξε στις λέξεις απότομος, εκδρομή, επιμένω, κακοκαιρία, ακυρώνω, πρόγραμμα, σέβομαι

δυσκολεύομαι ----- δύσκολος

σερα σημεία του ορίζοντα.

◊ Όταν κάτι βρίσκεται ή κινείται προς τη δύση, είναι δυτικό.

♪ δύ-ση

δυσκολεύομαι ρήμα (δυσκο-
λεύτηκα, θα δυσκολευτώ)
→ δύσκολος

δυσκολία [η] ουσιαστικό
(δυσκολίες) → δύσκολος

δύσκολος, δύσκολη, δύσκολο
επίθετο (δύσκολοι, δύσκολες,
δύσκολα)

✓ Όταν κάτι είναι δύσκολο, δεν
μπορείς να το καταλάβεις ή να
το κάνεις χωρίς κόπο. Ο Κώ-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δύσκολος ----- δυστύχημα

στας στραμπούληξε το πόδι του και του ήταν **δύσκολο** να περπατήσει. ● εύκολος ◇ Ο Κώστας **δυσκολευόταν** στο περπάτημα. Περπατούσε με **δυσκολία**. Ο Νίκος είδε ότι ο Κώστας περπατούσε **δύσκολα** κι ανησύχησε.

♪ δύ-σκο-λος

δυστύχημα [το] ουσιαστικό
(δυστυχήματα)

☑ Το **δυστύχημα** είναι ένα πολύ σοβαρό ατύχημα. ✍ «Έγινε ένα σοβαρό **δυστύχημα** στην εθνική οδό και σκοτώθηκαν πέντε άτομα» είπε ο θείος Τάκης.

◇ **δυστυχισμένος, δυστυχώς**

♪ δυ-στύ-χη-μα

δυστυχία ----- δυστυχώς

δυστυχία [η] ουσιαστικό →
δυστυχισμένος

**δυστυχισμένος, δυστυχισμέ-
νη, δυστυχισμένο** μετοχή
(δυστυχισμένοι, δυστυχισμέ-
νες, δυστυχισμένα)

☑ Όταν είσαι δυστυχισμένος,
είσαι πολύ λυπημένος, επειδή
σου συνέβη κάτι δυσάρεστο.

● ευτυχισμένος, χαρούμενος

◇ **Νιώθεις δυστυχία.**

δυστύχημα, δυστυχώς

🎵 **δυ-στυ-χι-σμέ-νος**

δυστυχώς επίρρημα

☑ Όταν λες δυστυχώς, λυπάσαι
για κάτι που έγινε ή εύχεσαι να

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δυστυχώς -----δωμάτιο

είχες καλύτερη τύχη.

 «**Δυστυχώς** δεν έγραψα καλά στις εξετάσεις» είπε η Αλίκη.

● ευτυχώς ♦ **δυστυχία, δυστύχημα, δυστυχώς**

♪ **δυ-στυ-χώς**

δωμάτιο [το] ουσιαστικό
(δωμάτια)

☒ Το **δωμάτιο** είναι ο χώρος σ' ένα σπίτι που έχει τους δικούς του τοίχους, τη δική του πόρτα και το δικό του ταβάνι. Το

δωμάτιο της Αθηνάς έχει γαλάζιους τοίχους και βλέπει στον κήπο. **δω-μά-τι-ο**

 'το δωμάτιο'

----- το δωμάτιο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- δωρεάν ----- δώρο

δωρεάν επίρρημα

☑ Όταν παίρνεις κάτι δωρεάν, δε δίνεις καθόλου χρήματα.

○ τζάμπα 🎵 δω-ρε-άν

δώρο [το] ουσιαστικό (δώρα)

☑ Το δώρο είναι κάτι που δίνεις σε κάποιον, επειδή τον αγαπάς ή επειδή γιορτάζει. ✍ Ο θεός Σταμάτης άνοιξε τα δώρα που του έφεραν για τα γενέθλιά του.

◇ «Τι σου δώρισαν;» ρώτησε η θεία Κατερίνα. ○ χαρίζω

🎵 δώ-ρο

Ε ε

εγκέφαλος [ο] ουσιαστικό
(εγκέφαλοι) → μυαλό

έγκλημα [το] ουσιαστικό
(εγκλήματα)

✓ Το έγκλημα είναι μία κακή πράξη, αντίθετη στους νόμους.

✍ Το να σκοτώνει κανείς ανθρώπους είναι έγκλημα.

🎵 έ-γκλη-μα

εγκυκλοπαίδεια [η] ουσιαστικό
(εγκυκλοπαίδειες)

✓ Η εγκυκλοπαίδεια είναι μία

- εγκυκλοπαίδεια ---- εγχείρηση

σειρά από βιβλία, σιντί ή ντιβιντί που μας δίνουν πληροφορίες για πολλά και διαφορετικά πράγματα με αλφαβητική σειρά.

♪ ε-γκυ-κλο-παί-δει-α

έγκυος [η] ουσιαστικό (έγκυες)

☑ Η έγκυος είναι μία γυναίκα που έχει ένα μωρό στην κοιλιά της. ♪ έ-γκυ-ος

εγχείρηση [η] ουσιαστικό (εγχειρήσεις)

☑ Όταν κάνεις μία εγχείρηση, ο γιατρός διορθώνει ή βγάζει ένα άρρωστο μέρος του σώματός σου για να το γιατρέψει.

εγχείρηση ----- έδαφος

 Η θεία του κυρίου Μιχάλη έκανε εγχείρηση στη μέση της, επειδή την πονούσε πολύ.

◇ εγχειρίζω εγ-χεί-ρη-ση

εγωιστής [ο], **εγωίστρια** [η]
ουσιαστικό (εγωιστές, εγωίστριες)

☑ Εγωιστής είναι αυτός που σκέφτεται μόνο τον εαυτό του και θέλει να γίνεται συνέχεια το δικό του. ε-γω-ι-στής

έδαφος [το] ουσιαστικό (εδάφη)

☑ Το έδαφος είναι η επιφάνεια της γης. Η μπάλα ξέφυγε από τα χέρια του Ίγκλι κι έπεσε στο έδαφος. ○ γη έ-δα-φος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- έδρα ----- έθιμο

έδρα [η] ουσιαστικό (έδρες)

☒ Η έδρα είναι το γραφείο της δασκάλας ή του δάσκαλου στο σχολείο. έ-δρα

εθελοντής, [ο], εθελόντρια [η]
ουσιαστικό (εθελοντές, εθελόντριες)

☒ Είσαι εθελοντής όταν κάνεις κάποια δουλειά με τη θέλησή σου και χωρίς να παίρνεις χρήματα. ε-θε-λο-ντής

έθιμο [το] ουσιαστικό (έθιμα)

☒ Το έθιμο είναι μία ιδιαίτερη συνήθεια ή ένας τρόπος ζωής που έχουν οι κάτοικοι ενός τόπου.

έθιμο ----- είδηση

 «Το Πάσχα εμείς οι Έλληνες έχουμε έθιμο να βάφουμε κόκκινα αυγά» είπε η δασκάλα.

○ συνήθεια έ-θι-μο

είδηση [η] ουσιαστικό (ειδήσεις)

 Η είδηση είναι μία νέα πληροφορία. Ο Κώστας έφερε την ευχάριστη είδηση: «Η Ροζαλία βρέθηκε».

 Όταν βλέπουμε ειδήσεις στην τηλεόραση ή ακούμε ειδήσεις α-

- Συζήτησε στην τάξη με τους συμμαθητές σου για τα έθιμα του τόπου σου. Υπάρχουν έθιμα στο τόπο σου που ξεχωρίζουν; Ποια είναι αυτά;

- είδηση ----- ειδοποιώ

πό το ραδιόφωνο, μαθαίνουμε τι συμβαίνει στον κόσμο κάθε με-
ρα. ○ νέο ◇ **ειδοποιώ**

♪ εί-δη-ση

ειδοποιώ, ειδοποιούμαι ρήμα
(ειδοποίησα, θα ειδοποιήσω)

☑ Όταν ειδοποιείς κάποιον, του φέρνεις μία είδηση για κάτι που έγινε. ✍ Ο Κώστας **ειδοποίησε** τους άλλους ότι βρέθηκε η Ροζα-
λία. ◇ **είδηση, ειδοποίηση**

♪ ει-δο-ποι-ώ

**Ποιος έφερε τα νέα για τη Ρο-
ζαλία; Ψάξε στις λέξεις είδηση,
ειδοποιώ**

εικόνα ----- ειρήνη

εικόνα [η] ουσιαστικό (εικόνες)

✓ Η εικόνα είναι μία ζωγραφιά, ένα σχέδιο ή μία φωτογραφία.

✍ Το λεξικό που κρατάς στα χέρια σου έχει μέσα του πολλές **εικόνες**.

✓ Στην εκκλησία η εικόνα είναι μία ζωγραφιά του Χριστού, της Παναγίας ή των Αγίων.

🎵 ει-κό-να

ειρήνη [η] ουσιαστικό

✓ Ύστερα από πολλά χρόνια πολέμου η Ελλάδα και η Τουρκία έκαναν ειρήνη. Σταμάτησαν να πολεμούν.

● πόλεμος

◇ **ειρηνικός** 🎵 ει-ρή-νη

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- εισιτήριο----- είσοδος

εισιτήριο [το] ουσιαστικό
(εισιτήρια)

✓ Το εισιτήριο είναι ένα χαρτάκι που αγοράζεις για να μπορείς να ταξιδέψεις ή να μπεις στον κινηματογράφο και το θέατρο.

♪ ει-σι-τή-ρι-ο

είσοδος [η] ουσιαστικό (είσοδοι)

✓ Όταν απαγορεύεται η είσοδος σ' ένα μέρος, δεν επιτρέπεται να μπεις εκεί. ✍ Έξω από το χειρουργείο γράφει: «Απαγορεύεται η είσοδος». Μόνο οι γιατροί και οι νοσοκόμες επιτρέπεται να μπουν εκεί μέσα.

✓ Η είσοδος ενός σπιτιού είναι η πόρτα απ' όπου μπαίνουμε σ'

είσοδος ----- εισπράκτορας

αυτό. ● έξοδος

♪ εί-σο-δος

εισπράκτορας [ο], [η]

ουσιαστικό (εισπράκτορες)

☑ Ο εισπράκτορας είναι ένας υπάλληλος που μαζεύει τα χρήματα που χρωστούν οι άνθρωποι.

✓ Στα λεωφορεία ο εισπράκτορας είναι ένας υπάλληλος που πληρώνεται για να κόβει εισιτήρια στους επιβάτες.

♪ ει-σπρά-κτο-ρας

- Λέμε και η εισπρακτόρισα.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- εκατομμύριο -----εκδίκηση

εκατομμύριο [το] αριθμητικό
(εκατομμύρια) → 'οι αριθμοί'

εκατομμυριούχος [ο], [η]
ουσιαστικό (εκατομμυριούχοι)
☒ Εκατομμυριούχος είναι κά-
ποιος που έχει πάρα πολλά
χρήματα.

 ε-κα-τομ-μυ-ρι-ού-χος

εκδίκηση [η] ουσιαστικό
(εκδικήσεις)

☒ Όταν παίρνεις εκδίκηση από
κάποιον, του κάνεις κακό για το
κακό που σου έχει κάνει αυτός
πιο πριν.

 Ο Κώστας χάλασε το στίλο
της Αθηνάς κι εκείνη για εκδίκη-

εκδίκηση -----εκδότης

ση του έσκισε το τετράδιο.

♦ Τον εκδικήθηκε.

♪ εκ-δί-κη-ση

εκδικούμαι ρήμα (εκδικήθηκα, θα εκδικηθώ) → εκδίκηση

εκδότης [ο], εκδότρια [η]

ουσιαστικό (εκδότες, εκδότριες)

☑ Ο εκδότης είναι το πρόσωπο ή η εταιρεία που τυπώνει ένα βιβλίο, ένα περιοδικό ή μία εφημερίδα και το πουλάει. ✍ Σήμερα

η κυρία Μαργαρίτα είχε ραντεβού με τον εκδότη της εφημερίδας όπου εργάζεται.

♪ εκ-δό-της

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- εκδρομή ----- έκθεση

εκδρομή [η] ουσιαστικό
(εκδρομές)

✓ Η εκδρομή είναι ένας σύντομος περίπατος ή ένα σύντομο ταξίδι με σκοπό τη διασκέδασή μας.

✎ Ο Κώστας και οι φίλοι του πήγαν εκδρομή, μόλις έφτιαξε ο καιρός. 🎵 εκ-δρο-μή

έκθεση [η] ουσιαστικό
(εκθέσεις)

✓ Έκθεση είναι ο χώρος όπου τοποθετούμε αντικείμενα ή έργα τέχνης για να τα θαυμάσει ο κόσμος και να τ' αγοράσει.

✎ Ο κύριος Γιάννης ήθελε να πάει σε μία έκθεση αυτοκινήτων

έκθεση ----- εκκλησία

αλλά τελικά πήγε στην έκθεση ζωγραφικής της θείας Κατερίνας. ✓ Όταν ένας ζωγράφος

κάνει έκθεση, παρουσιάζει τα έργα του στον κόσμο.

✓ Όταν ένας μαθητής γράφει έκθεση, γράφει ό,τι σκέφτεται για ένα θέμα. 🎵 έκ-θε-ση

εκκλησία [η] ουσιαστικό
(εκκλησίες)

☑ Η εκκλησία είναι ο τόπος όπου οι Χριστιανοί προσεύχονται και λατρεύουν το Θεό.

🎵 εκ-κλη-σί-α

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- έκλειψη -----εκμεταλλεύομαι

έκλειψη [η] ουσιαστικό
(εκλείψεις)

☑ Όταν έχουμε έκλειψη ηλίου, το φεγγάρι μπαίνει μπροστά από τον ήλιο και τον κρύβει για λίγο. Όταν έχουμε έκλειψη σελήνης, ο ήλιος μπαίνει μπροστά από τη σελήνη και την κρύβει για λίγο. 🎵 έ-κλει-ψη

εκμεταλλεύομαι ρήμα (εκμεταλλεύτηκα, θα εκμεταλλευτώ)

☑ Όταν εκμεταλλεύεσαι κάτι ή κάποιον, τον χρησιμοποιείς για να κερδίσεις εσύ. ✍ Ο Κώστας εκμεταλλεύτηκε την μπαλιά που του έδωσε ο Ίγκλι για να βάλει γκολ. 💎 **εκμετάλλευση**

εκμεταλλεύομαι ---- εκνευρίζω

🎵 εκ-με-ταλ-λεύ-ο-μαι

εκνευρίζω, εκνευρίζομαι ρήμα
(εκνεύρισα, θα εκνευρίσω)

☑️ Όταν εκνευρίζεις κάποιον,
τον ενοχλείς. ✍️ Οι φωνές των
παιδιών που παίζουν στη γειτονιά
εκνευρίζουν τον κύριο Μιχάλη.
Εκνευρίζεται πολύ εύκολα.

○ θυμώνω, τσατίζω ♦ **νεύρο**

🎵 ε-κνευ-ρί-ζω

**Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με
την εκδρομή του Κώστα ψάξε
στις λέξεις απότομος, εκδρομή,
επιμένω, κακοκαιρία, ακυρώνω,
πρόγραμμα, σέβομαι**

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- εκπαιδευτής----- εκπαιδεύω

εκπαιδευτής [ο], **εκπαιδεύτρια** [η] ουσιαστικό (εκπαιδευτές, εκπαιδεύτριες) → εκπαιδεύω

εκπαιδευτικός [ο], [η]

ουσιαστικό (εκπαιδευτικοί)

☑ Εκπαιδευτικούς λέμε τους δασκάλους, τους νηπιαγωγούς και τους καθηγητές. **♦ εκπαιδεύω**

🎵 εκ-παι-δευ-τι-κός

εκπαιδεύω, εκπαιδεύομαι ρήμα (εκπαίδευσα, θα εκπαιδεύσω)

☑ Όταν εκπαιδεύεις κάποιον, του δείχνεις πώς να κάνει κάτι.

✍ Ο δάσκαλος της ιππασίας **εκπαίδευσε** τη θεία Κατερίνα ν' ανεβαίνει σε άλογο και να τρέχει

εκπαιδεύω ----- έκπληξη

μ'αυτό. Ήταν ο εκπαιδευτής της, δηλαδή ο δάσκαλος που την εκπαίδευσε, που της έδωσε την εκπαίδευση που χρειαζόταν.

 εκ-παι-δεύ-ω

έκπληξη [η] ουσιαστικό
(εκπλήξεις)

 Όταν κάτι είναι έκπληξη, δεν περιμένεις να συμβεί. Το πάρτι για τη γιορτή του θείου Σταμάτη ήταν έκπληξη. Δεν του είχε πει κανείς τίποτα.

 Η έκπληξη είναι το συναίσθημα που νιώθεις, όταν δεν περιμένεις να γίνει κάτι. Η Κοκκινοσκουφίτσα ένωσε μεγάλη έκπληξη: η φωνή της γιαγιάς ήταν

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- έκπληξη ----- έκπτωση

πολύ χοντρή. έκ-πλη-ξη

εκπομπή [η] ουσιαστικό
(εκπομπές)

 Μία εκπομπή είναι ένα πρόγραμμα στην τηλεόραση ή το ραδιόφωνο.

 Ο Κώστας είδε στην τηλεόραση μία εκπομπή για τα ζώα της Αφρικής. εκ-πο-μπή

έκπτωση [η] ουσιαστικό
(εκπτώσεις)

 Όταν σου κάνουν έκπτωση, αγοράζεις κάτι πιο φτηνά.

 Τα παπούτσια έκαναν 50 ευρώ αλλά με την έκπτωση η κυρία Μαργαρίτα τα πήρε 42 ευρώ.

έκπτωση ----- έκταση

✓ Οι εκπτώσεις γίνονται δύο φορές το χρόνο και τότε αγοράζεις ό,τι θέλεις σε πιο χαμηλή τιμή. 🎵 έκ-πτω-ση

έκρηξη [η] ουσιαστικό
(εκρήξεις)

✓ Όταν γίνεται έκρηξη σ' ένα κτίριο, ακούγεται δυνατός θόρυβος και το κτίριο τινάζεται στον αέρα και πέφτει.

✓ Με την έκρηξη ενός ηφαιστείου, πετάγεται από μέσα του λάβα. 🎵 έ-κρη-ξη

έκταση [η] ουσιαστικό
(εκτάσεις)

✓ Έκταση είναι ο χώρος που

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- έκταση -----εκτυπωτής

πιάνει μία επιφάνεια.

 «Πόση είναι η έκταση της Ελλάδας;» ρώτησε ο Ίγκλι τον Κώστα. έ-κτα-ση

εκτιμώ και **εκτιμάω**, **εκτιμώμαι**
ρήμα (εκτίμησα, θα εκτιμήσω)

☒ Όταν εκτιμάς κάποιον, τον συμπαθείς και τον σέβεσαι. Νιώθεις εκτίμηση γι' αυτόν.

 Η Αθηνά **εκτιμά** τους ανθρώπους που αγαπούν και φροντίζουν τα ζώα. ε-κτι-μώ

εκτυπωτής [ο] ουσιαστικό
(εκτυπωτές)

☒ Ο εκτυπωτής είναι ένα μηχάνημα που τυπώνει λέξεις και ει-

εκφωνητής ----- έλα

κόνες από έναν υπολογιστή σ' ένα χαρτί.

🎵 ε-κτυ-πω-της

εκφωνητής [ο], **εκφωνήτρια** [η] ουσιαστικό
(εκφωνητές, εκφωνήτριες)

☑️ Ο εκφωνητής είναι κάποιος που διαβάζει δυνατά ένα κείμενο.

✍️ **Εκφωνητής** στο ραδιόφωνο ή την τηλεόραση είναι ο δημοσιογράφος που λέει τις ειδήσεις.

🎵 εκ-φω-νη-τής

έλα ρήμα → έρχομαι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- ελαστικός-----ελαστικός

ελαστικός, ελαστική, ελαστικό
επίθετο (ελαστικοί, ελαστικές,
ελαστικά)

☑ Όταν κάτι είναι ελαστικό, αν το τεντώσουμε ξαναπαίρνει το σχήμα που είχε στην αρχή.

✍ Ο θεός Αλέκος λέει ότι τώρα που κάνει δίαιτα προτιμάει τα ελαστικά ρούχα, αφού ανοίγουν και μαζεύουν ανάλογα με το σώμα μας.

✓ Όταν κάποιος είναι ελαστικός, δεν είναι αυστηρός.

✍ Η κυρία Μαργαρίτα ήταν ελαστική και δεν τιμώρησε τον Κώστα που έσπασε το βάζο.

🎵 ε-λα-στι-κός

έλατο -----ελάττωμα

έλατο [το] ουσιαστικό (έλατα)

✓ Το έλατο είναι ένα ψηλό δέντρο που τα φύλλα του είναι σαν βελόνες και το στολίζουμε τα Χριστούγεννα.

♪ έ-λα-το

ελάττωμα [το] ουσιαστικό (ελαττώματα)

✓ Αν έχεις ελαττώματα, έχεις κακές συνήθειες.

✎ Ο κύριος Μιχάλης έχει ένα μεγάλο ελάττωμα. Είναι πολύ από-

- Το στολίζουμε τα Χριστούγεννα. Ποιο δέντρο είναι;

.....

- ελάττωμα -----ελάφι

τομος με όλον τον κόσμο.

✓ Όταν ένα καινούριο ρούχο έχει ελάττωμα, είναι χαλασμένο. Όταν μία καινούρια συσκευή έχει ελάττωμα, δε δουλεύει σωστά. ε-λάτ-τω-μα

ελαττώνω, ελαττώνομαι ρήμα
(ελάττωσα, θα ελαττώσω)

☑ Όταν ελαττώνεις κάτι, το κάνεις μικρότερο ή λιγότερο.

 Από τότε που άρχισε δίαιτα, ο θεός Αλέκος **ελάττωσε** τα φαγητά. ○ μειώνω, λιγοστεύω

● αυξάνω ε-λατ-τώ-νω

ελάφι [το] ουσιαστικό (ελάφια)

☑ Το ελάφι είναι ένα όμορφο

ελάφι ----- ελαφρύς

ζώο με λεπτά και ψηλά πόδια που ζει στα δάση. Το αρσενικό ελάφι έχει στο κεφάλι του κέρατα. 🎵 ε-λά-φι ✍️ 'τα ζώα'

ελαφρύς, ελαφριά, ελαφρύ
επίθετο (ελαφριοί, ελαφριές, ελαφριά)

☑️ Όταν κάτι είναι ελαφρύ, ζυγίζει λίγο. ✍️ Η βαλίτσα της Αθηνάς είναι τόσο ελαφριά, που ο Κώστας τη σηκώνει μ' ένα χέρι.

✓ Το καλοκαίρι φοράμε ελαφριά ρούχα.

✓ Όταν ένα φαγητό είναι ελαφρύ, το χωνεύεις εύκολα.

● βαρύς 🎵 ε-λα-φρύς

- Λέμε και ελαφρός, ελαφριά,

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- ελαφρύς ----- ελάχιστος

ελαφρό.

βαριά-ελαφρύ

ελάχιστος, ελάχιστη, ελάχιστο
επίθετο (ελάχιστοι, ελάχιστες,
ελάχιστα)

☑ Όταν κάτι είναι ελάχιστο, εί-
ναι πάρα πολύ λίγο ή πάρα πο-
λύ μικρό. ✎ Ο θείος Αλέκος
άρχισε να κάνει δίαιτα και πίνει
τον καφέ του με ελάχιστη ζά-
χαρη, δηλαδή με πολύ λίγη.

🎵 ε-λά-χι-στος

ελεγκτής-----ελέγχω

ελεγκτής [ο], **ελέγκτρια** [η] ου-
σιαστικό (ελεγκτές, ελέγκτριες)
→ ελέγχω

έλεγχος [ο] ουσιαστικό
(έλεγχοι) → ελέγχω

ελέγχω, ελέγχομαι ρήμα
(έλεγξα, θα ελέγξω)

✓ Όταν ελέγχεις κάτι, το κοιτά-
ζεις προσεκτικά για να δεις αν
είναι σωστό. ✎ Η δασκάλα έ-
λεγε τις ασκήσεις που είχαν οι
μαθητές για το σπίτι. ◇ Όταν
κάνεις έλεγχο, εξετάζεις κάτι ή
κάποιον για να δεις αν είναι σω-
στός ή αληθινός. Ο έλεγχος των
μαθητών γράφει τους βαθμούς

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- ελέγχω ----- ελεύθερος

που παίρνουν σε κάθε μάθημα.
Ο ελεγκτής είναι κάποιος που
ελέγχει αν οι επιβάτες έχουν ει-
σιτήριο. 🎵 ε-λέγ-χω

ελευθερία [η] ουσιαστικό
(ελευθερίες) → ελεύθερος

**ελεύθερος, ελεύθερη, ελεύ-
θερο** επίθετο (ελεύθεροι, ελεύ-
θερες, ελεύθερα)
☑ Όταν είσαι ελεύθερος, μπο-
ρείς να πας όπου θέλεις και να
κάνεις ό,τι θέλεις. 🖋 **Η Αθηνά**

**Τι έγινε τελικά με τον Πιτσικό-
κο; Ψάξε στις λέξεις ελεύθερος,
πετώ, πηδώ, προετοιμάζω**

ελεύθερος -----ελέφαντας

άνοιξε την πόρτα από το κλουβί
κι άφησε τον Πιτσικόκο ελεύθε-
ρο. ● σκλάβος, φυλακισμένος
◇ Του έδωσε την ελευθερία του.
● σκλαβιά Τον ελευθέρωσε.
● σκλαβώνω, φυλακίζω
♪ ε-λεύ-θε-ρος

ελέφαντας [ο] ουσιαστικό
(ελέφαντες)

☑ Ο ελέφαντας είναι ένα μεγά-
λο ζώο με μεγάλα αυτιά, μακριά
μύτη, προβοσκίδα και μακριά
στριφτά δόντια, τους χαυλιόδο-
ντες. Ο ελέφαντας ζει σε ζεστά
μέρη. ♫ ε-λέ-φα-ντας
✍ 'τα ζώα'

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- ελιά ----- ελικόπτερο

ελιά [η] ουσιαστικό (ελιές)

☑ Η ελιά είναι ένας μικρός στρόγγυλος μαύρος ή πράσινος καρπός μ' ένα κουκούτσι στη μεση.

✓ Το δέντρο που κάνει τις ελιές είναι η ελιά.

✓ Η ελιά στο πρόσωπο είναι ένα σκούρο σημαδάκι.

🎵 ε-λιά

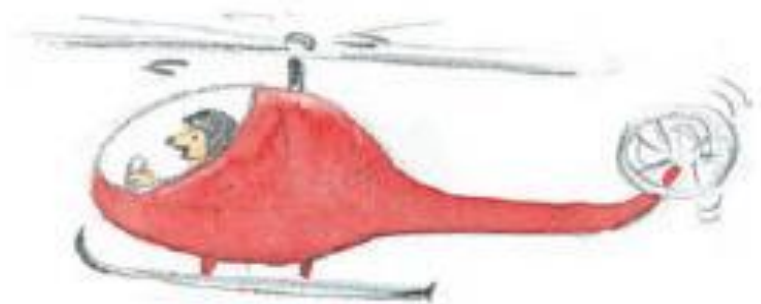
έλικας [ο] ουσιαστικό (έλικες) → ελικόπτερο

ελικόπτερο [το] ουσιαστικό

ελικόπτερο ----- έλκηθρο

(ελικόπτερα)

☑ Το ελικόπτερο πετάει στον ουρανό και μεταφέρει λίγα άτομα. Μοιάζει με αεροπλάνο αλλά μπορεί ν' ανέβει κάθετα προς τον ουρανό. Έχει στην κορυφή του έναν έλικα, που γυρίζει γύρω γύρω και γι' αυτό λέγεται ελικόπτερο. 🎵 ε-λι-κό-πτε-ρο

έλκηθρο [το] ουσιαστικό
(έλκηθρα)

☑ Ο Άγιος Βασίλης ταξιδεύει μέσα σ' ένα έλκηθρο. Με το έλ-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- έλκυθρο ----- Ελλάδα

κηθρο γλιστράει στις χιονισμένες πλαγιές. Μερικές φορές τα έλκηθρα τα σέρνουν σκυλιά ή τάρανδοι.

♪ έλ-κη-θρο

Ελλάδα [η] ουσιαστικό

☑ Η Ελλάδα είναι η χώρα μας, ο τόπος όπου ζούμε.

◇ Έλληνας είναι αυτός που έχει καταγωγή από την Ελλάδα. Όταν κάτι είναι ελληνικό, ανήκει στην Ελλάδα ή στους Έλληνες. Το ελληνόπουλο είναι ένα παιδί από την Ελλάδα. ♫ Ελ-λά-δα

Έλληνας ----- ελπίζω

‘ο χάρτης της Ελλάδας’

Έλληνας [ο], **Ελληνίδα** [η] ου-
σιαστικό (Έλληνες, Ελληνίδες)
→ Ελλάδα

ελληνικός, ελληνική, ελληνικό
επίθετο (ελληνικοί, ελληνικές,
ελληνικά) → Ελλάδα

ελληνόπουλο [το] ουσιαστικό
(ελληνόπουλα) → Ελλάδα

ελπίδα [η] ουσιαστικό (ελπίδες)
→ ελπίζω

ελπίζω ρήμα (έλπιζα, θα ελπί-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ο χάρτης της Ελλάδας

ελπίζω ----- εμβόλιο

σω) Όταν ελπίζεις να γίνει κάτι, το θέλεις πολύ κι εύχεσαι να γίνει.

 Ο πρίγκιπας έλπιζε να ξυπνήσει η Χιονάτη με το φιλί του.

◇ Είχε την ελπίδα ότι η Χιονάτη θα ξυπνήσει. ελ-πί-δα

εμβόλιο [το] ουσιαστικό
(εμβόλια)

 Το εμβόλιο είναι μία ένεση που κάνουμε για να μην κολλάμε αρρώστιες.

 Η θεία του κυρίου Μιχάλη έκανε το εμβόλιο κατά της γρίπης για να μην αρρωστήσει το χειμώνα. εμ-βό-λι-ο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- εμετός -----εμπιστεύομαι

εμετός [ο] ουσιαστικό (εμετοΐ)

✓ Όταν κάποιος κάνει εμετό, είναι άρρωστος και βγάζει από το στόμα ό,τι έχει φάει κι έχει πιει.

✍ Ο Κώστας έφαγε χαλασμένο ψάρι κι έκανε εμετό πολλές φορές. 🎵 ε-με-τός

εμπιστεύομαι ρήμα
(εμπιστεύτηκα, θα εμπιστευτώ)

✓ Όταν εμπιστεύεσαι κάποιον, πιστεύεις πως είναι τίμιος και πως δε θα κάνει κάτι για να σε πληγώσει.

✍ Η Αθηνά εμπιστεύεται τον Κώστα και του λέει όλα τα μυστικά της.

✓ Όταν εμπιστεύεσαι κάτι σε

εμπιστεύομαι----- εμποδίζω

κάποιον, του το δίνεις για να το φυλάξει. ✍️ Όταν πηγαίνει διακοπές, η Αθηνά εμπιστεύεται τη Ροζαλία στην Ελένη.

◊ Όταν έχεις εμπιστοσύνη σε κάποιον, τον εμπιστεύεσαι.

🎵 ε-μπι-στεύ-ο-μαι

εμπιστοσύνη [η] ουσιαστικό → εμπιστεύομαι

εμποδίζω, εμποδίζομαι ρήμα (εμπόδισα, θα εμποδίσω)

☑️ Όταν εμποδίζεις κάποιον, δεν τον αφήνεις να περάσει ή να κάνει κάτι.

✍️ Ο κύριος Μιχάλης στάθηκε μπροστά στην πόρτα της αυλής

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- εμποδίζω ----- εμπόδιο

για να εμποδίσει τα παιδιά να περάσουν.

◇ **εμπόδιο** 🎵 ε-μπο-δί-ζω

εμπόδιο [το] ουσιαστικό
(εμπόδια)

☑ Το εμπόδιο είναι κάτι που βρίσκεται στο δρόμο μας και δε μας αφήνει να περάσουμε ή να κάνουμε κάτι. 🖋 **Η Κοκκινο-σκουφίτσα βρήκε ένα εμπόδιο μπροστά της. Ένα δέντρο είχε πέσει και της έκλεινε το δρόμο.**

◇ **εμποδίζω**

🎵 ε-μπό-δι-ο

εμπόρευμα ----- έμπορος

εμπόρευμα [το] ουσιαστικό
(εμπορεύματα) → έμπορος

εμπόριο [το] ουσιαστικό
(εμπόρια) → έμπορος

έμπορος [ο], [η] ουσιαστικό
(έμποροι)

☑ Ο έμπορος είναι κάποιος που αγοράζει και πουλάει πράγματα.

✍ Ο **μανάβης** είναι ένας **έμπορος** φρούτων. Αγοράζει φρούτα από τους αγρότες και τα πουλάει στον κόσμο.

◇ Το **εμπόρευμα** είναι όλα τα πράγματα που πουλάει ένας **έμπορος**. Όταν κάνεις **εμπόριο**, αγοράζεις και μετά πουλάς

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- έμπορος ----- εμφανίζω

εμπορεύματα. εμπορικός

♪ έ-μπο-ρος

εμπρός και **μπρος** επίρρημα

☑ «Προχωρήστε λίγο εμπρός παρακαλώ» είπε η δασκάλα στον Κώστα και στην Αθηνά.

○ μπροστά ● πίσω

♪ ε-μπρός

εμφανίζω, εμφανίζομαι ρήμα
(εμφάνισα, θα εμφανίσω)

☑ Η Χιονάτη είδε να εμφανίζεται μπροστά της μία γριά. Παρουσιάστηκε μπροστά της μία γριά.

● εξαφανίζομαι ◇ **εμφάνιση**

♪ εμ-φα-νί-ζω

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.